„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 126. У Новом Саду у среду 17. (29.) августа 1883. ГОДИНА XVIII.

ОСТАВКА БАНА ПЕЈАЧЕВИЋА.

Криза, која је због познатих загребачких немира, у крилу угарске и хрватско-славонске владе наступила била, нашла је свога моментаног решења. Плод вишедневних конференција, што су у Бечу у присуству чак и заједничких министара а под председништвом самог монарха држане, састоји се у том, што ће се приликом немира силом поскидани грбови наново на свечан начин на своја места поставити, а међутим се спремити предлог као допуна нагодбеном закону, по коме спојени грбови заједничких власти у Хрватској и Славонији неће носити никаква натписа, него ће име дотичнога звања (натпис, фирма) бити на засебној таблици само на хрватском језику. То је есенција закључака министарских конференција. Први део имао би бити сатисфакција увређеном поносу Мађара, други пак део концесија праведном захтевању Хрвата.

Но није ово једини резултат бечких саветовања у тој ствари.

Немири у Загребу, сукоб између Мађара и Хрвата и последње министарске конференције у Бечу повукле су и бана Пејачевића са његове банске столице.

Бан Пејачевић дао је оставку, која је већ и усвојена, и он ће остати још само толико на челу хрватске владе, док се не нађе друга личност, која ће га заменити, или управо дотле, док не изведе горње закључке министарских конференција.

Шта је управо побудило и принудило бана да даде оставку, и какав је значај исте, то је питање, које данас све јавне кругове и у Будапешти и у Загребу подједнако интересује.

Загребачки листови нису још до нас допрли, да можемо знати како они о овој ствари мисле и суде, али пред нама су будапештански листови. Већ за време трајања саветовања у Бечу избијала су на јавност свакојака мњења. Тон, којим су будапештански листови пратили ову ствар, био је врло раздражен. Овај раздражени тон није се код опозиционих листова ни сада, како су закључци министарског савета познати, сасвим стишао, али се мора допустити, да је знатно попустио од своје првобитне жестине.

Та промена у тону мађарских опозиционих листова (јер официјозна штампа не би овде ни долазила у рачун) може у неколико послужити као критеријум, по коме се замашај бечких министарских закључака и банове оставке оценити дају. Мађари као да су дакле задовољни са оним, што се у Бечу решило. По овоме, а са обзиром на пређашњу огорченост Мађара, Хрвати као да се неће моћи са закључцима министарских конференција тако лако задовољити као Мађари. Другим речима Хрвати као да су овом приликом подлегли.

Какав је положај у целоме овоме спору бан Пејачевић заузимао, — није још на јавност избило, и ако су за време саветовања понеки гласови протуривани.

Говорило се н. пр. да је дао оставку, јер се у својој личности осетио увређеним тиме, што се познати грбови без његова знања, шта више у његовом одсуству и на начин, који јавној радњи не доликује, на дотичним зградама приковани. Друга је верзија била, да му је положај с тога отежан, што је народна (владина) странка у Хрватској заузела већ у поменутој ствари неко опредељено становиште, те је тиме својој влади прејудиковала.

Може бити да је и оно прво повредило личну осетљивост банову, али свакојако ће бити ово друго прави и стварни повод бановој оставци.

Закључци министарских конференција у Бечу не одговарају назорима и захтевима већине хрватскога сабора. Бан Пејачевић вршећи министарске закључке, не би могао имати више наслона на већину загребачког сабора, држећи пак уз ову већину не би се могао одржати према угарској влади па и самој круни, која данас ево нешто друго захтева, него што Хрвати мисле. У таквим околностима постао је положај бана Пејачевића немогућ, и он је, не могавши више уставно управљати, морао отступити. И ово је други доказ, да је у овој ствари уплив Мађара претегао.

Интересантно би пак било знати, како се бан Пејачевић у овом заплету према једној и другој противности лично односио.

Ми смо до сада свагда били тога мњења, да је бан Пејачевић као угарски магнат више представник укупних угарских државних интереса него аутономних права Троједне Краљевине, и с тога нисмо делили мњење оних Срба из Троједнице, који су сувише велике наде на њега полагали. С тим му ни ми нисмо хтели одрицати правдољубља, и из овога истичуће неке наклоности према Србима, али обоје сматрали смо ми за излив његове личне племенитости, његовог каваљерског духа, који му и ми признајемо, никако пак као излив његових политичних начела и уверења. По овоме своме суђењу ми смо наклоњени веровати, да је језичац одлуке бана Пејачевића на прелому двојих интереса и овога пута нагињао на страну Мађара. А у овом нашем суђењу и мњењу поткрепљује нас још и та околност, што је бан Пејачевић, и ако је дао оставку, остао још толико у звању, да закључке министарске конференције изврши. Да се ови закључци његовим назорима и његовом уверењу одлучно противе, он их заиста не би извршивао, нарочито онда не, кад већ тако и тако пада као жртва најновијих догађаја.

Народна пословица вели, да се познаје светац по вечерњу.

По овоме вечерњу може се дакле судити, како ће изгледати оно, што ће после бана Пејачевића у Хрватској и Славонији наступити.

Бан Пејачевић и ако је по своме личном осећању више гравитирао интересу Мађара, имао је ипак много каваљерског поноса, личне самосталности у себи, а имао је и код самога двора врло јаких веза.

Све ово заједно састављало је врло јак бедем за аутономију Троједне Краљевине против могућих премашаја угарске владе. Тога сад више бити неће, јер ма како повољно да се окрену ствари по Троједну Краљевину, толико стоји, да ће за бана у Загреб доћи такво лице, које ће бити послушно оруђе угарске владе. О томе сумње нема. То је најмања концесија, коју угарска влада раздраженом јавном мњењу Мађара учинити мора. А концесија, коју је тобоже министарска конференција Хрватима учинила, то је само назови — концесија, јер док бан Пејачевић добар стоји, да ће за ово још кратко време свога бановања, поскидане мађарске грбове наново успоставити, министар Тиса не стоји, а можда и неће да стоји добар, да ће угарски сабор хтети примити предлог о измени нагодбеног закона, који му се поднео буде. Ако угарски сабор овај предлог одбије, сумњамо да би Тиса хтео отуд правити кабинетско питање.

Summa summarum, изгледи за Троједну Краљевину нису, по нашем мњењу, врло повољни.

У оваквим околностима треба меродавни хрватски државници да за себе и за право своје земље траже наслона у својој сопственој снази, у слови обе народности земаљске: српске и хрватске, у заједничкој потпори свију партија и свију патриотским духом дишућих грађана Троједне Краљевине.

Ако игда, онда је ово најзгоднији тренутак, да се народносне, верске и партајске страсти стишају, и да се Срби и Хрвати једном измире. На Хрватима је као онима, који Троједној Краљевини дају државноправни наслов, који земаљским пословима равнају и располажу, на њима је, да пруже Србима руку помирења, а на Србима је да ову руку својски и оберучке прихвате.

Срби, огорчени на ничим неоправдане поступке хрватских шовиниста, осетили су се приморанима, да прибегну чак у владин табор. Ми смо томе противни били, али нам се оданде свагда одговарало, да се са шовинистама неда корак у корак ићи, а да се баш од владе бана Пејачевића могу Срби надати, да ће им се праведним захтевима задовољити. И тако је — ми се не стидимо признати — наш глас остао глас вапијућег у пустињи. Цела Крајина — мислимо овде Србе тамошње — бацила се с највећим поверењем и одавно бану Пејачевићу у наручја.

Али данас бана Пејачевића ви не нема.

Настаје дакле питање: како ће се Срби услед измењених околности сада према земаљској влади понашати?

Ако је личност бана Пејачевића и била такав магнет, који је могао да откине Србе од њихове досадање, тако рећи традиционе политике, да их отчупа са опозиционог становишта што шире аутономије Троједне Краљевине, и да их себи прикучи, — данас више нема те привлачне снаге, и Срби, ослобођени од досадањих веза, треба слободно и самостално да стану на оно поље, са кога ће не само у друштву осталих земаљских партија најбоље моћи бранити у опасност доведено право земље, но са кога ће и своје специјалне, народносне и вероисповедне интересе најбоље постићи моћи.

Срби крајишници, кад на јесен у сабор уђу, не треба да се прикључују ни једној саборској партији пре, него што би се постарали за сигурне гаранције оживотворења својих праведних захтева. А ми се надамо, да ће и у хрватским странкама бар сада у овим незгодним и опасним временима, правдољубље и увиђавност моћи чврста корена ухватити.

Оставка бана Пејачевића, која Троједну Краљевину моментано у незгодну ситуацију ставља, може у даљем времену да уроди слогом два сродна племена и лепшим данима заједничке срећне будућности.

Шестнедељни спомен преноса костију Бранка Радичевића.

Као што је у овом листу у напред јављено, да ће 14. (26.) о. м. бити шестнедељни спомен преноса костију Бранка Радичевића, тако је и било.

Време је тога дана било као наручено, тако да је сваки уживао идући на Стражилово и удишући онај мирисави, свежи ваздух горски.

Одбор карловачки, који је установљен ради преноса костију Бранкових, учинио је припреме, које су потребне биле, да се и овај чин поштовања онако обави, како доликује успомени такога песника.

ЛИСТАК.

НАША МУЗИКА.

Сваки народ за својим,
Али и ми за нашим!

На овоме месту описао сам још пре 12 година у подужим чланцима музику нашу, у којој по могућству разложих тадашње стање у том погледу. Сада ми пак преостаје, да надовежем неке примедбе, које се на црквену музику нашу односе, и на певачка друштва односе.

Православно црквено појање у српског народа, које је у ноте ставио Корнелије Станковић, дело је од монументалне вредности. Српским духом задахнут умео је он мелодији придодати сасвим сходну хармонију, која духу народном потпуно одговара, и која умотворину народну приказује у уметном облику.

Наше црквено појање под туђим рукама, ако и неби изгубило од мелодије, а оно би зацело хармонизовање показало неумесно модулисање при разним прелазима, а то би значило, да би тиме и сама мелодија од својственог израза свог изгубити морала.

И ту дивну хармонично сложену службу Станковићеву тако ретко чујемо у црквама нашим, него се у место ње раздежу тако зване вештачке*) композиције страних музичара, који у својство појања нашег нису посвећени; те ма да им се неможе одрећи стручњачко владање хармонијом, по духу и мелодији самој ближе се композиције њихове римо-католицизму.

Корнелије Станковић написао је службу божију са усана народа српског те с тога се и примећује саосећање при појању, јер народ зна, да је то оно „господи помилуј“ „тебје господи“ „амин“ и све остало, којим се ваља молити Богу, као Србима православним. Зато и јесте Станковићева служба од неоцењиве вредности, како по хармоничном склопу, тако и по правилном поделу нота за израз мелодије. Ми можемо само оно сматрати за нашу црквену музику, које је примљено од народа по мотивима народним, а никако музикоставе појединих страних музичара; те ако смо ради очувати то мелодичко благо наше, моћи ћемо само тако, ако својски пригрлимо своје рођено, те ту нађемо наслаге оне праве православне, што је вековима прелазило од уста до уста, од Србина ни Србина.

Станковићева служба је у црквеној музици у правилном облику то, што народне песме у песништву, а тиме се ни један други народ подичити неможе.

Ми народу нашем само постепено можемо омилити музику свеопшту. У првом реду нашим заиста дивним умотворинама, које од народа самог потекоше. С тога и ваља пазити нам, како ћемо поред правилног музичког облика недотакнут оставити природан ток мелодије, јер слушалац треба да позна разлику између простог неправилног појања и певања, и оног по правилима опште музике и хармоније стављеног.

Певачка друштва позвана су дакле, и ваља да имају свагда на уму правилност и највећу тачност при извођењу представљајућих музикостава, јер у противном случају често се догоди, да по себи ваљана композиција не изазове допадање, које би иначе заслужила. Главна погрешка тога не лежи у ликовођи, него у члановима, који већином нередовно похађају часове певања. Узроке непохађања пак не треба у недоспевању (јер часови су повољно удешени) тражити, него поглавито у још не у такој мери развијеној наклоности према музичкој вештини, каква би требала сваком као члану певачког друштва да је својствена. У том погледу као за изнимку морамо сматрати панчевачко певачко друштво, (разуме се у овострачом Српству), где су поред ваљаног и велезаслужног ликовође и сами чланови савесни прегаоци за унапређење складног певања. С тога и стоји панчевачко певачко друштво на првом месту међу свима осталима. Од њих можемо слушати једну и исту песму по више пута са једнаким уживањем, јер је увек складно приказана, а то мора слушаоца задовољити. А то и јесте права циљ певачких друштава пружити уживања у лепо изведеној хармонији. Код многих друштава је та главна циљ промашена, у колико се не труде око потпуног хармоничног звучења, и по пропису назначеног правилног извођења.

При склапању распореда приликом приређивања беседе или села ваља давде на то пазити, да број приказујућих песама буде што мањи, а што потпуније изведен, како би главна циљ усавршеним складним певањем постигнута била. Често наилазимо на распореде са 10 бројева, међу којима 5—6 припадају певању. То пак због нетачног и нередовног долажења на часове певања није могуће свладати. Боље је смањити број у распореду, јер довољно је 6—8 бројева, од којих да дође 2—4 на зборове. Исто тако, није главни смер испуњавати распореде са увек новим песмама, јер онда је због наведених узрока немогуће, дотерати се тако, да потпуну хармонију добијемо.

У свима местима, где поред српског певачког друштва има и немачког или мађарског, могли смо се уверити, да српска друштва поред свег тога обично прво место заузимају, а шта би тек било онда, кад би се својски и озбиљно прионуло; јер Србин лако схваћа, лако учи, само није истрајан.

Српска певачка друштва могла би већим трудом и вољом служити за огледало свима осталима.

Намера ми је била изнети овде право стање ствари, у колко је у опису наше музике у опширнијем облику недотакнуто остало.

Др. Јован Пачу.

*) Код нас се та реч „вештачка композиција“ од нестручњака често употребљује погрешно, у колко тиме означити мисле композицију, која је мање приступачна слуху нашем, те која потом страно, дакле несрпски звучи. А то је наравно посве погрешно, јер српска композиција може да буде тако исто, као и која страна вештачка, или обратно.

На гробу Бранковом налази се већ онај крст, који је са гроба му из Беча донесен. Из овога крста је само извађена плоча, на којој је био познати натпис, и послана је у београдски музеј, а у место ње је уметнута нова мраморна плоча са истим оним натписом, који је и у Бечу био.

Крст овај био је овом приликом окићен са неколико лепих венаца, који су положени били на сандук приликом преноса костију Бранкових. На подножју крста намештено је било два сребрна венца: један велики од кнеза црногорског, а други мањи од дра Љубомира Ненадовића из Панчева.

На гробу је горело кандило, које су запалиле оне три честите Карловкиње, које су то учиниле и осми дан после преноса Бранкових костију, о чему је већ била реч у овом листу.

Црквени чин шестнедељног спомена обавио је г. Чобанић, прота карловачки, а суделовало је карловачко певачко друштво, које је руководио г. Деспотовић, књиговодни званичник при српским народним фондовима.

Број певача је био мален, али је певање било складно, јер је и руковођење ваљало а и певачи су одарени лепим и пријатним гласовима. Као „Вјечнаја памјат“ и остале црквене песме, тако је и „Химна Бранкова“ складно отпевана.

По свршетку певања химне делила се погача и пила се ракија у покој душе Бранкове, а погаче су месиле и делиле оне исте честите Српкиње занатлијског сталежа, које су и кандило запалиле. Живеле! и дао бог на њих се угледале Српкиње из свију сталежа, те да Бранков гроб постане светињом, којој ће долазити и пошту чинити и мушко и женско и учено и неучено. Не дао бог, да се и када збуде она злослутна мисао, да ће празноверни сељаци из Карловаца или из околице раскопати гроб Бранков и кости му растурити, да им не буде ни трага ни гласа. Осушила се да бог да она злосретна рука, која се усуди дирнути у оно, што треба да је највећа светиња сваком Србину!

Докле су учесници ове шестнедељне свечаности присмакаля погаче и ракије, указа се у средини њиховој слеп гуслар и — седећи на подножју гроба Бранкова — уз гусле отпева лепим, јасним гласом песму, коју је са саставио у спомен преноса костију Бранкових. Српски гуслар пева на Бранковом гробу! Ако је Бранкова душа до сада уживала у дивотама лепе Фрушке, красног Стражилова — сада је ово уживање врхунац свој достићи морало, када на вису песниковом, када на гробу му заječаше танане струне гусала, оних гусала, из којих су — као из чаробног врела — извирали и најдивнији звуци Бранкове поезије!

За поштоваче Бранкове, који су се овом приликом искупили на гробу му, заиста није било лепшег ни дирљивијег призора! Није ваља да било ока, које није пролевало сузе радосног усхићења.

Пошто умукоше звуци гусала и сви присутни ускликну Бранку срдачно „слава“, сиђу се на подножје вису Бранковом и ту се са свим уверише о необоривој истини ових Бранкових речи:

„Боже мили да л' веће милине,
Да ли има што на свету слађе,
Нег' уморан сести у залађе,
У залађе крај каквога врела,
Ту отрти тешки зној са чела,
Латити се беле погачице,
Присмочити каке печенице,
Повратити срце гладно, трудно,
Воде ладне напојити жудно,
Воду пијеш, а врело жубори,
А на тобом липа мирисава,
А славуји свуд поје по гори,
А крај тебе цветићи и трава?“

Присутни поштовачи Бранкови нису се истина дословце држали ових стихова Бранкових, јер они нису само воду него и вино пили — али они су се тешили тиме, што ово, ако и није у духу тих, а оно је у духу других његових стихова, те ни како им се не би могло пребацити, да су унаточ радили речима песниковим!

По обеду се и мушки и женске надметале у певању Бранкових и других песама. И поменути гуслар — Тома слепац из Сланкамена — отпевао је уз гусле „Маргита девојка и Рајко војвода“.

Но да међу учесницима овога обеда није само озбиљност владала, но да је њу час по и веселије расположење, и шала одмењивала, може мислити сваки, који дозна, да се у средини гостију налазио и др. Илија Огњановић, уредник „Јавора“ и „Стар-Малог“.

Приликом овог обеда на Стражилову показали су Карловчани, да у њих српско гостољубље није празна реч, но права истина, јер они су стране госте, који на ову свечаност дођоше, својски примили и угостили.

Сви учесници ове свечаности су овом приликом и имена своја записали у књигу, која је — што до сад није било учињено — тога ради намештена код стражиловачког шумара

Странаца је мало било. Из ког узрока не можемо себи да растумачимо, у толико мање, што — по уверавању Карловчана — мало који дан не прође, да се на Бранковом гробу не нађу посетиоци и из удаљених српских места.

Не можемо ове ретке своје да завршимо, а да од срца не рекнемо: Евала одбору карловачком, који у спомен Бранку и ову свечаност приреди! Евала Карловчанима и Карловкињама, који стране госте пригодом ове свечаности право српски угостише! ≡

Нови Сад, 16. августа.

— Добили смо јуче броширу под насловом: „Доле образину Г. Др. Емилијане пл. Радићу! написао Стари Саборлија“, која је брошира изишла у штампарији Браће Јовановића у Панчеву, и која се тамо може добити по 20 новч. а. вр. Засад јављамо оволико, а скорим ћемо се на њу већма обазрети.

Политички преглед.

У задњем броју поменули смо да је бан Пејачевић оставку дао, но тада се још није знало да ли ће оставка та бити уважена, или не. Криза која је услед ове оставке настала решена је пре но што се очекивало. Прошле недеље изишло је ручно писмо краљево, из ког се види да је **Њег. Велич. уважило** поднесену **му оставку бана Пејачевића.** У писму краљевом изречено је уједно и очекивање, да ће бан Пејачевић до даљег решења Њег. Велич. отправљати банске послове и да ће спровести она наређења, која се показала потребним услед закључака, донесених приликом задњих министарских конференција. Истога дана кад је изишло писмо краљево вратио се и бан Пејачевић у Загреб. Одмах по доласку своме у главни град Тројединице известио је бан Пејачевић органе земаљске владе о закључцима министарских конференција, с тим додатком, да сваког појединог чиновника чини одговорним за тачно извршење истих; уједно напомену бан да ће се у ствари оставка оделних предстојника тек после наименовања новога бана решење донети. Наименовање ово следиће пошто грбови са мађарским и хрвацким натписом опет на своја стара места успостављени буду. Успостава грбова веле да ће се још у току ове недеље спровести, и то сасма свечаним начином. — О министарским конференцијама јављају накнадно горњи листови, да се већ у првој седници показала разлика у назорима између бана Пејачевића и владе угарске. Бан Пејачевић тражио је да се у питању о грбу за сада одржи status quo и да се касније ствар ова законодавству на коначно уређење и решење преда. Угарски министри пак нису хтели пристати на жељу бана Пејачевића. При коначном решењу одржало је победу мишљење угарских министара, а тиме била је решена и судбина грофа Пејачевића. — Мађарска влада показала је да и у таковзваним уставним државама сила пред право долази. Каквим ће плодом такав поступак уродити то је питање, које ће имати да реше наступајући догађаји.

У задње време наступила је права **новинарска војна између Француске и Њемачке.** Повода овој војни дао је полузванични немачки лист „Норддајче Алг. Цајтунг.“ Лист овај донео је пре неколико дана чланак, који је не само у Француској но и по осталој Европи веома велику сензацију учинио, јер је многе подсетио на чланак, који је у своје време изашао у листу „Пост“ под насловом „Рат на догледу“. Познато је да је овај чланак сматран као наговештај новог немачког рата против Француске, који би рат може бити и наступио, да није било пок. старине Горчакова, који у добро прорачунаном интересу руском не хтеде допустити свом тадањем „пријатељу“ да поново зарати против Француске и да младу републику, која се тек почела прикупљати и опорављати, сруши у провалу, из које би се може бити тек после врло дугог времена опет могла појавити на површини међународног живота. Чланак, што га је донео лист „Норд. Алг. Цајтунг“ није у погледу оштрине израза ни за длаку заостао од чланка „Рат на догледу“, шта више многи означују садањи чланак у целости много жешћим од чланка листа „Пост.“ У садањем свом чланку удара „Нордд. Алг. Цајтунг“ веома жестоко против француске јавне штампе, откривљујући исту да без икаквог повода непрестано задире у Немачку, да у народу француском потпаљује страст и жудњу са осветом и да свим могућим средствима потпомаже превратне тежње једномишљених агитатора у Елсасу и Лотарингији. Из свега овога следи по мишљењу поменутог листа Бизмарковог то, да је Француска једина држава која опасношћу грози миру европском. Најзад „Н, А. Ц. опомиње Француза да ако врло дуго ђавола на зиду цртали буду, да се овај веома лако може у истини појавити. — Разуме се да листови француски нису могли прећутати ово изазивање од стране Немаца. Они се сви без разлике ограђују против ове немачке подвале и наваћају да баш немачка штампа Француза изазива, а не обратно. Лист „Сјекл“ орган председника француске коморе Брисона, наваћа да Француска нити је потицала нити потиче на немире, већ да то чини франкфуртски уговор, који 1,600000 Француза у Елсасу присиљава, да против своје воље и свог убеђења буду Немци. Француска ма колико да је мирољубива, не може се одрећи симпатија према Елсасу. У осталом има Француска доста топова и војника, те може овакове претње презирати. „XIX. Сјекл“ одбија нападаје Немаца, и доказује да Немци своју децу одгајају у злоби и мржњи против Француске, чему поглавито служи годишња светковина седанска, и друге „свечаности“. „Волтер“ назива клеветом тврдњу да француска штампа гаји међународно непријатељство и позиваје владу француску да буде на опрезу. Гамбетистички „Пари“ доноси чланак под насловом „Змија без зуба“ у ком наваћа да су агенти Бизмаркови једну погрешку учинили, јер да није требало избацивати претње, пре но што се не добије сигурност, да ће се претње моћи извести. Исти лист позива Француза да Немцима што у Паризу живе недаду никакве зараде и завршује с речма: „Ми неверујемо у ђавола“. „Тан“ је тог мишљења, да Бизмарку треба новаца за нова оружања, те да је оним чланком хтео да изврши притисак на државно веће немачко, које се у то доба баш окупљало. „Жур. де Деба“ наваћа да нема разлога особитој бризи. „Франс“ доноси чланак под насловом „Провокација“, у ком напомиње како су немачки кругови до скора Русију означивали као рушитеља мира, а како сада улогу изазивача придевају Француској.

Краљ Карол румунски стигао је 12-ог тек. мес. у Беч, где је у царском двору одсео. Краљ Карло дочекан је у двору бечком од Њег. Велич. цара и краља Фрање Јосифа веома усрдно, и као што отуд јављају труде се бечки кругови да демонстративно докажу краљу Каролу да држање његове владе, на супрот свему што се до сада догодило, ипак није било у стању угушити жељу Аустро-Угарске за мирољубивим споразумом са Румунијом. Кад се једном у Румунији развије свест о заједници румунских и аустро-угарских интереса, онда ће, по мишљењу дотичних кругова, и тврдоглавој опозицији против аустро-угарске монархије једаред за вазда одзвонити у Румунској. — То је све лепо и красно, само да није онога „кад“. Како данас ствари стоје, питање је када ће то жељено „кад“ наступити.

Гроф Шанбор већ од прошлог петка борави вечни санак. С грофом Шанбором сарањен је и поглавица бурбонаца и задњи потомак старијег огранка ове породице. Смрћу његовом опростила се и република француска једног главног претендента. Легитимизам који је од пре подизао своје право на престо француски, положиће се за који дан заједно с грофом Шанбором у гробницу у Горици а да никад више не устане. Од каквих ће политичких последица смрт грофа Шанбора по развитак унутрашњих одношаја републике француске бити, то наравно да није лако предвидети. Да ће Орлеанисте покушати да се насилно дочепају престола француског, то се врло тешко даје замислити. Неумитна смрт покосила је задњег легитимисту и задњег бонапартисту и допринела је тиме у знатној мери учвршћењу републиканске владавине у Француској. Надати се да ће људи што данас Француском управљају ове прилике умети употребити, да осигурају будућност садањем владавинском суставу у Француској. Да овом суставу у осталом опасност не прети од стране монархиста, то су задоста показали задњи избори у ђенерална већа, а и држање јавне штампе француске након смрти задњег бурбонисте потврђује ово. Тако „Репиб. Фр.“ изјављује да под садашњим околностима смрт гр. Шанбора није никакви политички догађај. „Жур. де Деба“ изјављује да овај смртни случај не ће бити у стању ни у најмањој мери пореметити републиканску владавину, за коју се огромна већина становништва изјавила. „Пари“ завршује своја расматрања следећим речима; „Краљ је мртав, живила република! — Тако ће и бити по свој прилици.

Позив*).

Није нужно да напомињемо, јер је сваком брату Србину, који је ијоле наображен, довољно познато, ко је и што је био наш први просвјетитељ Саво. Његове заслуге и важност његова рада за просвјету најбоље су Срби обиљежили тим, што га подигоше у ред светитеља па га онда поставише за заштитника својих просвјетних завода. То учинише једно, да се он за нас као за своју дјецу моли пред престолом свемогућега створитеља а друго, да се сваки Србин угледа на његов побожни примјер, на његов непостижими рад на просвјетном пољу.

Да би и ми у Љуци имали што већу успомену и што бољег и стварнијег потицатеља на рад и примјер нашег српског светитеља, посветисмо му новосаграђени храм у Јошанима. Како нам се тај храм управо сад довршује, како желимо да то освећење буде права успомена на правога светитеља и његов просвјетни рад, одлучисмо се, да овим позовемо све Србе а особито ове из горње крајине на нашу свечаност, да љуцки прославимо успомену на нашега првога просвјетитеља. Дан свечаности огласићемо у српским листовима а браћу Србе молимо, да нам сваки, који мисли доћи на ту светковину, објави свој долазак најкашње до првог септембра по српском; то нам је неоходно нужно знати, да будемо могли све ваљано приправити за нашу до сад јединствену свечаност. Јединствена је већ по том, што у цјелом нашем владичанству имамо само једну цркву посвећену св. Сави а двојином је јединствена, што до данас од кад се знамо, нијесмо имали ниједне свечаности, при којој би се сабрали у већем броју на једном мјесту а то нам је нужно као и насушни хлеб и ми се тврдо уздамо у српску свијест, која ће Србе потакнути, да ће из свију крајева одазвати се нашему позиву.

У Јошанима 2. августа 1883.

Црквена скупштина.

*) Молимо сва уредништва српских листова, да овај наш позив прештампају.

ДОПИСИ.

Нова Градишка 21 Августа. (После скинуте мађарске заставе.) Јавио сам како су овде збацили мађарску заставу. Ми мишљасмо, да је то било па и прошло; али се преварисмо, јер они тамо у Загребу и у Пешти виде у тој демонстрацији револуцију. Зато изненада послаше сатнију војника појача се сила мађарска и зато се сад у име те силе извршује оно, чему се ни надали нисмо. Данас до подне затворише пет угледнији особа зато, што су исте присуствовале при стргавању мађарске заставе; говори се, да ће и остали учесници, којих бијаше 30—40, у затвор доћи. Око подне пак баш у исти час кад је застава здерана подигоше по налогу самог бана нову мађарску заставу у присуству свих војника наоружаних с пуним пушкама и оштрим бајонетима. Застава ће висити до даље наредбе а то је, док се сви и изображени и прости не науче на мађарску тробојну. Испод заставе шеће „шилбок“, а не далеко од њег као на стражи стоји у приправности на број 20 наоружани војника. По вароши ходају патроле и дању и ноћу те растерују гомилице људи, макар у њима и пет особа било. Како видите код нас је право опсадно стање. Мађари се баш силно поплашише; они направише од муве вола. Овде нико и немисли на побуну и на поновно скидање заставе. Она је скинута онај дан, кад је требала висити, а тим је показано, какво је овде расположење према Мађарима. Сад нека виси, ако хоће месец дана, нас се не тиче, само нека гледе мудри Мађари, да нам скину с врата војнике, који беспосличаре о нашем трошку?

Исти случај као овде десио се у сваком већем месту у Славонији и Хрватској, где год је мађарска застава успостављена била. На што ово слути? Чија је то кривња? Нека Мађари погађају.

У В. Бечкереку. 10. августа. — (Српско црквено певачко друштво. Мађарско позориште). Наше певачко друштво, хвала вредним члановима и будним чесницима г. г. Т. Рашковићу и Сави Кле-у, продужује свој рад корацима, какве му таман прилике допуштају, у којима се овдашња српска публика данас налази. О преображењу је поменута дружина појала на служби Станковићеву литургију за мешовити збор а сада ради на свом учвршћењу у тој служби. Како мушкима, тако и женским члановима кора се признати добра воља и вредноћа. Али им је све то нужно и биће им све дотле нужно, док не пробију лед публичног нехајства према овој српској дружини, која је доста и сама узрок томе немару публичином — т. ј. била, а сада је настала да своју кривицу са себе спере. Само ја држим, да јој без системске наставе у основама певања неће бити сталнога успевања, а за то је нуждан ликовођа, који ће не само ваљан стручњак бити, већ који ће умети оно што сам зна и другога научити и који ће осим тога и многе друге особине имати, које су ликовођи једнога певачкога друштва исто тако нужне као и сама стручна спрема. Ја не сумњам да ће наше певачко друштво све ово полако постићи, да би могло стати на висину свога позива, као што су то по нека наша певачка друштва већ учинила.

Овде се већ више од недеље дана бави једна мађарска позоришна дружина, која држи своје представе у овдашњој ново саграђеној арени. Кад човек не би знао како у мађарско позориште иду силни, управо већина Не-Мађари, из мађароманије, држао би да је оно позориште заиста потребно овде, кад види ову доста знатну посету. Него ово друштво заиста и заслужује посету оних, који његов идијом разумеју, јер игра добро и има јак персонал. Оно представља и оперете, којом се приликом свакојаке еволуције и игре изводе, које су неки део публике с почетка и на смеј наводиле. Али се публика брзо привикава на те пикантерије, које ће јој можда и у потребу прећи, те ће јој наше позориште, кад буде дошло, „фад“ бити, кад се оно тим средствима не служи. Срећа, што наша публика сачињава најмањи део посете мађарског позоришта. — Позоришна зграда овдашње општине, преназља се јако, те ће бити као нова кад наша позоришна дружина амо дође.

Дневне новости.

(† Катица Петровић рођ. Радонић.) Нашег вредног књижевника, „актуара“ „Матице Српске“, г. Саву Петровића постигао је ових дана велики губитак, пошто му се у прошлу суботу супруга Катица после петогодишњег срећног брачног живота овде у Н. Саду у вечност преселила. Изјављујући нашем пријатељу Сави Петровићу овим своје саучешће, желимо му да своме ојађеном срцу нађе награде у што обилатијем књижевном раду за који му неће изостати признање књижевничких кругова и чит. лачке публике, који су и до сада његове заслуге на томе пољу ценити и уважавати знали.

(† Др. Младен Муачевић.) Из Осека нам јављају, да је тамо 13. (25.) августа преминуо др. Младен Муачевић, кандидат одветништва после тешког боловања у својој 30. години живота. Ово је син једне честите српске породице у Осеку, а брат тамошњег адвоката Јована Муаче-

вића и познатог економа, бившег управитеља Дања, Васе Муачевића. Са покојником биће многа нада у гроб сарањена. Нека му је лака земља!

(† Ђорђе Јаковљевић.) Из Сирига нам јављају, да је 11. (23.) о. м. преминуо у Ђали тамошњи стари свештеник Ђорђе Јаковљевић. Покојник је био свагда у редовима наших народних бораца како на политичном, тако и на црквеном пољу. При укопу учествовало је више свештеника из околине. На свршетку опела држао је говор сиришки парох, Паја Јовановић, посланик на нашем народно-црквеном сабору. Нека је лака земља покојнику!

(Краљица румунска.) Румунска краљица бави се већ од дужег времена у Немачкој код својих рођака у Највиду. Краљ Карло који је ту неки дан у Берлину био, није се тамо састао са својом супругом, нити ју је при повратку из Берлина обишао. Ово као да потврђује ону вест, која се још при одласку краљичином у Немачку пронела, а која је на то излазила, да краљица хани за стално у Немачкој настанити се. Познато је да краљица румунска није имала деце. Ова околност веле да ју је и навела да прекине све одношаје са земљом, која јој је вазда туђа била и остала, и да остале дане живота свога посвети раду на пољу немачке књижевности — у својој отаџбини.

(Иван Тургењев.) Као што јављају листови француски напредује поправка здравља омиљеног руског књижевника Тургењева у тако знатној мери да ће овај већ за неколико дана моћи кренути пут Русије, за којом тако веома тежи од неког времена. Председник Греви распитивао се сваке недеље о здрављу песниковом код ђе Вјардотове, која је Тургењева за време болести му с највећим пожртвовањем неговала. — Овом приликом саопштићемо по „С. Г." о Тургењеву једну лепу причу, коју је ту не давно Алберт Делпи приповедио у журналу „Пари" Делпи прича: „Песник је имао у Русији лепо добарце, где је обичавао своје пријатеље који га посећиваху, врло љубазно подворити. Али и сељаци имали су узрока у Тургењеву љубити и штовати доброга „барина" (господина) и тако рећи оца. Када је Тургењев од времена до времена путовао у Петроград, није никада заборавио упитати своје сељаке, немају ли какав посао у престоници, те се понудио сам да им преузме налоге.

Једном, кад је Тургењев на скупљене сељаке управио питање: „Да ли што из Петрограда требају" ступи предањ једна плавоока и прозбори дрхћућим гласом:

„Ја нешто требам, господине."

„Ти си рада, да ти што лепо купим у Петрограду?" упита Тургењев.

„Да, господине."

„Реци ми дакле, шта желаш?"

„Хтедох вас умолити, да ми купите сапуна", рећи ће озбиљно и просто лепа девојка поруменив у лицу.

Тургењев бијаше изненађен тим захтевањем, пошто је у сваком сеоском дућану могла речену ствар добити. Он се није хтео чудити већ је својим оком проматрао сиромашну девојку тако наивну, по чијим очима могао је опазити узрујаност душе... Чудновато владање девојке било је међутим до скора разјашњено. После неколико дана врати се Тургењев из Петрограда, а собом понесе и тражени сапун. Дозвав красну плавооку к себи, рече јој:

„Ево ти драго дете, што си тражила".

„Хвала вам, господине"! одговори девојка, поруменив у неприлици.

„Сада ми мораш казати моје дете, зашто си хтела сапун баш из Петрограда, кад га код нас у селу можеш добити у сваком дућану?"

Девојка обори главу и не одговори ништа.

„Ти ми нећеш одговорити", упита ју њежно Тургењев.

Сиротица отвори лепе плаве очи и погледа чезнутим погледом Тургењева.

„Господине", рече оклевајући, „к вама долазе госпође из Петрограда".

„Но, — па шта?" —

„Ви им љубите руке, — ја бих радо са петроградским сапуном да оперем лице — ја мислим, да би сте ме тада могли пољубити у лице..."

Тургењев је разумео сада нарав набаве сапуна. Сиротица пепељуга заљубила се у њиховог „барина".

(Крашевски.) Ми смо већ једном приликом саопштили да је старина Крашевски затвора допао услед денунцијације неког чивутина Адлера. Сада о истој ствари пише одветник Краузхар: „Све се јасније показује, да су Крашевски и Хенч жртве најгнуснијe денунцијације подлога шкрибе Ар. Адлера". О овом задњем вели Краузхар да је у Берлину, Дражђанима и Бечу водио веома тајанствен живот, и да је умео да се додвори разним особама од већег уплива. Краузхар напомиње даље да још није откривено у каквом је одношају поменути Адлер стајао прама Крашевском и Хенчу. Једно је сигурно, а то је да јавно мњење у том одношају не назире никаквих велеиздајничких намера те услед тога ни Крашевски ни Хенч нису издајници, као што је истрага у прво време себи замишљала. Истрага отеже ли се због тога, што има свјасет списа на страним језицима, која све треба превести, а то иште много времена. Краузхар вели даље да није немогуће да извесни кругови иду мисли да ће ова ствар бити за тим, да потамане славу и углед Крашевског пред образованим светом, но он се ипак нада да ће пресуда по пољског књижевника повољно испасти.

(Немири у Тројединци.) Из Карловца јављају да су тамо 13-ог тек. мес. насилно уклоњени мађарски грбови. — „П. Лоју" брзојављају из Загреба да је и у Бистрици било немира због мађарских грбова и да је том приликом узрујана светина утукла тамошњег градоначеника и општинског бележника.

(Немири у Трсту.) Приликом прославе царевог рођен-дана било је и опет изгреда у Тријесту. За време предсветковине планула је на Липсија тргу петарда, но срећом не би нико повлеђен. Прасак петарде раздражао је сакупљене у такој мери да су неки на мах Талијане означила виновницима овог „атентата" и услед чега сакупљена светина учини јуриш на дворану талијанског јачачког друштва и овде све полупа и поломи. Поступак овај, разуме се, озлоједио је Талијанце у највећој мери и изазвао је на више места противдемонстрације, које су се местимице у праву тучу развиле. Чланови јачачког друштва талијанског испребијали су неколико „ветерана" и једног уредника немачког листа „Тријестер Тагблат", а хтели су и на редакцију истог листа јуришати, но полиција тршћанска предупреди ову намеру. Судећи по расположају, надати се је новим демонстрацијама.

(Купатило Бузјаш.) У купатилу Бузјашу било је до 16-ог августа п. н. кал. свега 840 странака или 1214 особа. Бузјаш лежи међу Темишваром и Лугошом, у сувој од ветрова заклоњеној веома чаробној долини силашке планине, а имаде топле и хладне минералне купке и осам лековитих извора. Купке су удешене по саставу оних у Франценсбаду. Сезона траје до 15-ог септембра.

(„Меркур".) У Загребу склопило се под горњим именом трговачко друштво, коме је циљ: неговати болесне редовне чланове, потпомагати их, достојно их саранити, посредовати код смештања у радњу и напослетку душевно изображење, проницање интереса свога звања и својих званичника.

(Оток Омртепе) у вел. океану поплавила је пре кратког времена вулканска ерупција са свим лавом. Ерупција ова саранила је под својом огњеном масом све насеобине, многу стоку и свеколико плодно земљиште. Ерупција почела је 19. јуна, кад се отворило ново ждрело, из којега је уз непрекидни потрес текла лава. Два дана касније проломило се још неколико брегова; лава излазила је свуда на поље, услед чега становници несретнога отока мораше у бегању спаса тражити. Из Гранаде, Ривана и других градова дођоше бродови, те их одвезоше. Неколико сељака беше се по несрећи склонило на један брежуљак, који је скорим из лаве вирио као неко острво. Спасти их не беше могуће, те тако несретници онде јадно пропадоше. Цело острво наличи данас гомили лаве, услед чега на њему више није могуће становати.

(Колера у Мисиру.) Из Александрије јављају под 8. тек. мес.: „Услед околности да колера све то више маха узима у нашем месту сазвао је председник међународне комисије ванредну конференцију, којој су суделовали и француски лекари, што се ради испитивања колере овде баве, и у којој су у погледу даљег поступка потребна решења донесена. За тим је комисија обишла и прегледала све болнице и ту је старешина француске комисије учинио неке измене, на основу искуства, што га је у своје време у овој ствари у Америци стекао. — Из Суеца стигла је вест да су приспели онамо девет лекара, што их је влада индијска послала ради помоћи, и да су се исти већ кренули пут Александрије. Даље јављају из истог места, да су се побунили тамошњи Бедујини. Буна је избила услед тога што Инглези нису хтели да испуне потраживање Бедујина: да се из болнице у Синкату уклоне све особе, које од колере оболеше и да се војска инглеска повуче из Суеца. Кад Бедујини видише да им Инглези потраживање њихово не кане уважити, искупише се на броју до 2,000 њих и учинише јуриш на болницу, у намери, да сами собом болесике уклоне из Синката. Ту између Бедујина и инглеских војника дође до окршаја, који се најзадњи врши тиме, да се Бедујини натраг повукоше оставив за собом то мртвих то рањених преко 60 особа. Губитак Инглеза износи у све 18 људи.

Политичке вести.

— По вестима из Цариграда вратио се кнез Никола одонуд прошлог понедељника.

— Поговара се да ће за бана Тројединце бити наименован гроф Марко Бомбелес.

— Из Загреба јављају „Лоју" да је у свима слојевима грађанства неко не обично и не предвиђено расположење маха обузело. Мађари који у Загребу заузимају угледна места почеше се спремати за одлазак чим дознаше да ће се опет успоставити грбови. Политички кругови, који иначе сасма хладнокрвно суде, изјавише, да се та намера сада не ће моћи извести уставним средствима. Разна официјелна заступства спремају се да у овом питању учине изјаве, а смера се и сазивање великог народног збора.

— Министар просвете Трефор управио је на све главне наставне дирекције окружницу којом јавља да почетком школске године 1883/4 ступа у живот XXX. зак. чл. од 1883. год. о средњим школама и о квалификацији професора ових наставних завода. Покажу ли се потребне какве прелазне наредбе, министар ће их касније учинити.

— Пољски листови јављају о новој мобилизацији војене силе у Русији. По тим листовима прикупља Русија у Литавској многу војску, особито коњицу, а и жељезничке управе добиле су већ опширна упутства у погледу превоза војске и убојног материјала. Немци и Аустријанци који су у служби на руским жељезницама отпустиће се сви до 1. новембра.

— Инглески парламенат затворен је 13 тек. мес.

— Пишући о изгледима монархиста у Француској вели „Тан": „Гроф париски имаде две мане за које легитимисте јако запињу; он је пре свега унук презреног узурпатора, а друго не доноси на престо ни једно од начела, што их је заступао гроф Шанбор; изгледа да гроф париски верује у наследство монархије, али да је сасма хладан прама краљевству по милости божијој и свецкој власти рим-папе. Ништа га не веже за легитимисте, он је непоуздан и сумњив претенденат, исторично краљевство умрло је с грофом Шанбором.

Народна просвета.

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

(Први српски календар за г. 1884.) Већ пре три дана изишао је из штампе први српски календар за идућу годину, а под насловом „Коло". Овај календар не само да је први, него је и нов међу нашим календарима, а почиње га издавати новосадска књижара Луке Јоцића и др. Цена му је 50 новч. Украшен је са 14 илустрација. Од ових је на насловном листу врло фино израђена слика дра М. Полита-Десанчића, која чисто одудара од осталих слика, које су као и цео календар на врло лошој артији штампане, и с тога доста несрећно испале. Садржај је доста разноврстан, али не сасвим оригиналан.

(„Србадија".) Изишла је четврта свеска са овим садржајем: Усталим паћеницима. — Лепа Јелена истор. приповетка. — На весељу, песма од Војислава Илића. — Јастребић против Грличића приповетка Жоржа Саида, превод с француског. — Првобитни и каснији Словени балканског полуострва од Мат. Вана. — Женска освета од Милут. Ј. Илића — Шекспир или Бакон од Вој. Илића. — Уметност — са етнографске изложбе од Др. — Листак: Пренос костију Бранка Радичевића од Др. — Друштво за уметност у Београду. — Литерарно веће.

(Ричард Дарк), амерички разбојник. Роман из живота с оне стране океана. Превод с немачког. У Београду. Крал. срп. држ. штампарија. 1882. Накладом В. Валожића. 8-ина Стр. 156 са 4 слике. цена 1 динар и 50 пара дин.

(Добри другови). Приповетка за децу. Немачки написао Фрања Хофман. Издање српске књиж. Браће М. Поповића у Новом Саду 1883 8-ина. Стр. 80 са 4 слике. Цена 30 новч.

(Одабране српске народне песме) Издање срп. књиж. Браће М. Поповића у Новом Саду 1883. 8-ина Стр. 80. Цена 20 новч.

(Цареви и краљеви) у српским народним песмама. Издање срп. књиж. Браће М. Поповића у Новом Саду 1873. 8-ина. Стр. 48. Цена 15 новч.

(Црквено-словенски буквар) са читанком за други разред српских основних школа саставио Мита Нешковић. У Новом Саду 1884. Издање српске књиж. Браће М. Поповића 8-ина. Стр. 80. Цена укориченом 16 новч.

(Нова музикалија.) Накладом Менера и Шлајнинга (Menner u Schleuning) у Сегедину изашло је под насловом „Alföldi nóták" нов чардаш, комп. од Аладара Тисе за свирање на гласовиру у две руке по омиљеним песмама: 1. Hallod e, hallod e. 2. Csicsónénak három lánya. 3. Virágra száll a pille. Цена 80 новч. Ко пошље 86 новч. добиће поменути чардаш поштом о трошку издавача.

(Будимпештанско-свеучилиште). На будимпештанском свеучилишту почиње уписивање у први течај 1883-4 године 1-ог септембра п. н. кал. а траје закључно до 12-ог септембра. Од 12-ог до 15-ог септембра дозволиће се уписивање само уз приволу дотичног декана а од 16-ог до 23-ег септембра само по дозволи министра просвете.

(Песник и војвоткиња. У Риму били су пре кратког времена такозвани виши друштвени кругови не мало узрујани. Повод овоме била је млада, лепа и особито духовита кћи војводе Галезе. Млада војвоткиња беше упознала и заволела младог песника Д. Анунција, но горди отац, разуме се, није хтео ништа ни да чује о удаји ћерке му за песника сиромака, што ову наведе да са избраником срца свога остави кућу родитељску и да одбегну у Фиоренцију, где се венчаше. Овај корак младе одважне војвоткиње озлоједио је гордог оца јој у такој мери, да је с места дете своје од наследства искључио, одредив јој у име годишњег прихода своту од 6000 лира. Уједно је војвода Галезе прогнао и жену своју, јер држи да је ова саизволела на венчање ћерке им с младим песником. Распродав сво покућство оставио је војвода Рим и отишао је у туђину, да — као што сам рече — далеко од отаџбине дочека крај свога живота. — Шат та даљена и време како год не умекшају окрутно срце војводино.

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

Српски Итебеј, 16. августа. Јутрос отворена српска пчеларска скупштина. Присутних чланова било је на 200. Председник је Паја Јанковић. Велико одушевљење. Јутрос решавано о правилама.

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈОНСКЕ РАДЊЕ Стевана Костовића у Будим-Пешти

од 13. (25. августа)

Жито из Потисја	— — — —	79 81	ф. 10.75	ф. 11 30
„ „ „	— — — —	77 „ 79	„ 10.60	„ 11.15
„ банатско	— — — —	76 „ 81	„ 10.40	„ 11.10
„ „	— — — —	— „ —	„ —.—	„ —.—
„ „	— — — —	— „ —	„ —.—	„ —.—
„ бачко	— — — —	79 „ 80	„ 10.75	„ 11.25
„ „	— — — —	76 „ 78	„ 10.50	„ 11.—
„ влашко	— — — —	76 „ 78	„ 9.—	„ 10.85
„ „ по каквоћи	— —	74 „ 75	„ 8.50	„ 9.60
„ српско	— — — —	75 „ 5	„ —.—	„ —.—
„ „	— — — —	— —	„ —.—	„ —.—
Уванц-жито за март-април 1883.	— —		ф. 11·22	„ 11·25
„ за септ.-октобар	— —	—	„ 10.52	„ 10.54
Раж мађарска	— — — —	— —	„ 7.—	„ 7.20
„ влашка	— — — —	— —	„ 6.75	„ 7.—
Јечам за храну	— — — —	— —	„ 7.50	„ 8.—
„ за пиваре	— — — —	— —	„ 9·—	„ 11·—
„ влашки	— — — —	— —	„ 7.50	„ 7.80
Зоб трг. роба	— — — —	— —	„ 6.30	„ 6.60
„ фина роба	— — — —	— —	„ 6.65	„ 6·90
Уванц-зоб за март-април 1883.	— —		„ 7.24	„ 7.26
„ за септ.-октобар	— —	—	„ 6.80	„ 6.83
Проја мађарска	— — — —	— —	„ 7.—	„ 7.25
„ влашка	— — — —	— —	„ 7.25	„ —.—
„ влашка за пролеће	— — — —	— —	„ —.—	„ —.—
Кукуруз, готова роба, банатски	— —		„ 6.75	„ 6·80
„ „ „ влашки	— —	—	„ —.—	„ —.—
„ за јули-август банатски	— —		„ —.—	„ —.—
„ за септ.-август банатски	— —		„ —.—	„ —.—
Кукуруз за септ.-октобар банатски	— —		„ —.—	„ —.—
„ за мај јуни 1883.	— — — —		„ 6·98	„ 7.—
„ за јан. фебр. март, банатски нови			„ —.—	„ —.—
„ за јан. фебр. март, влашки нов			„ —.—	„ —.—
Репица готова роба Kohl	— — — —	—	„ 17.—	„ 17.25
„ банатска	— — — —	— —	„ 16·—	„ 16·25
„ за август-септембар Kohl	— —	—	„ 16.5/8	„ 16.7/8
„ за јули-август банатска	— —	—	„ —.—	„ —.—
Горушица по каквоћи	— — — —	— —	„ —.—	„ —.—
Мувар „ „	— — — —	— —	„ 13.—	„ 13.25
Ланено семе по каквоћи	— — — —	— —	„ 13.—	„ 13.25
Кудељно семе „	— — — —	— —	„ 10.—	„ 10.50
Бикеч по каквоћи	— — — —	— —	„ 7·—	„ 7.50
Пасуљ бели нови	— — — —	— —	„ 11.—	„ 11.50
„ „ стари	— — — —	— —	„ 9.—	„ 9.50
„ шарени	— — — —	— —	„ 8.50	„ 8.75
Погачице од репице	— — — —	— —	„ 5.50	„ 6.—
Погачице од горушице по каквоћи	— —		„ 5.—	„ 5.25
Паприка трг. роба	— — — —	— —	„ 17.—	„ 18.—
„ фина роба	— — — —	— —	„ 45.—	„ 48.—
„	— — — —	— —	„ —.—	„ —.—
Мед оцеђен	— — — —	— —	„ 87.—	„ 89.—
„ вошчан	— — — —	— —	„ 86.—	„ 87.—
„ за октобар-новембар оцеђен	— —		„ —.—	„ —.—
Восак рожнавски	— — — —	— —	„ 136.—	„ 139.—
„ славонски	— — — —	— —	„ 138.—	„ 142.—
Шљиве српске гот. роба нова у бурадма			„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови	— —		„ —.—	„ —.—
„ „ уванц роба за нов. у бурадма			„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови	— —		„ 10.25	„ —.—
„ босанске гот. роба нова у бурадма			„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови	—		„ —.—	„ —.—
„ „ уванц роба за нов. у бур.			„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови	—		„ 10.50	„ —.—
Пекмез, готова роба, славонски	— —		„ —.—	„ —.—
„ банатски	— — — —	— —	„ —.—	„ —.—
„ август-септембар славонски	—		„ 17.75	„ 18·—
Свињска маст варошка	— — — —		„ 69.—	„ 69·50
„ „ сеоска роба	— — — —		„ —.—	„ —.—
Сланина сољена варошка	— — — —		„ 62.—	„ 64.—
„ „ сеоска роба	— — — —		„ 59.—	„ 60.—
Шишарке прима мађарске 1881	— —		„ 16.—	„ 17.—
„ прима мађарске 1882	— —		„ 14.—	„ 15.50
Шишарке секунда „ 1882	— —		„ 9.—	„ 11.—
„ прима српске 1882.	— —		„ 15.50	„ 16.—
„ прима босанске 1881.	— —		„ 12.25	„ 13.—
Овчије коже српске по 100 ком.	— —		„ 135.—	„ 145.—
„ „ босан. и хрв. по 56 ком.			„ 44.—	„ 48.—
„ „ македонске по 56 ком.			„ 138.—	„ 160.—
Јагњеће српске нове 102 ком.			„ 108.—	„ 115.—
„ нове хрватске 102 комада	—		„ 115.—	„ 120.—
Козије хрватске за 56 кила	— — —		„ 60.—	„ 65.—
„ мађарске и ердељске за 50 кила			„ —.—	„ —.—
„ српске за 56 кила	— — — —		58.—	„ 62.—

све без поту и рогова са 2% шконто.

Храна. Уз журну понуду, а скабу куповну вољу отпочео је наш овонедељни рад са уступајућем правцем и у уторак је морала изгубити готова шепица око 20 н. од своје цене, а у среду само 5 н. Што год ближе идамо свршетку пословне недеље, то се све више поправља посао и то тако, да можемо с пуним правом тврдити оно, што сам рекао и у моме претходном извештају, а то је: да ће се код евентуалног пада скорим постићи и опет старе цене. Цена кукурузу скаче, јер у Влашкој веома мало обећава нова берба, а и код нас неће бити иста најбоља и веома се радо узима за шпекулацију мај-јуни термин. Готов кукуруз такођер је скочио у цени, али ипак не у такој мери као нов, за сада је мало ослабило расположење. Раж се нуди јефтиније, а јечма слабо имаде и као што сам рекао још пређе, да се обрати већа пажња на куповање јечма то би се исто могло још и данас рећи. Данас се и зоб радо узима, те би се шта више могле постићи врло добре цене при продајама, за лиферовање септембра или октобра.

Продукти. У течају ове недеље добро се нудиле шљиве, те су тако нешто мало ослабиле цене. Учињено је неколико послова са гаранцијом броја комада, по повољним ценама, а босанске од 100 комада за октобар постигоше ф. 12.—, данас се пак даје за тако исту робу ф. 11.50—11.75, српске од 100 комада вреде фор. 11.50. Учињен је један закључак босански шљива за за септембар. Цена пекмеза ослабила је и продан је исти по фор. 17.75, али данас би се врло тешко могла постићи та цена. Репица је чврста у цени, ланено семе мање тражено и бележи ф. 13.— до 13.25, а кудељно се радо узима по фор. 10.50. — Садањи вашар био је јако посећен од странтца а посао са кожама био је врло добра правца, те је све покуповано што се могло употребити, а најбоље се тра-

жиле јагњеће, јареће и говеђе коже. Поједине сорте бележе се следећим ценама: Овчије дајчволиге старе фор. 3.—40—4.60 нове ф. 2.20—2.60 од пара, српске старе фор. 135.— до фор. 145.—, овогод: кавлаци ф. 70.— до ф. 80.— од 100 комада, босанске и хрватске ф. 44.— до ф. 48.—, македонске ф. 50.— до ф. 52.-- од 56 килогр. све са 2% рабата. Јагњећи кожа продано је 20.000 комада; босанске и хрватске за табаке ф. 95.— до ф. 105.—, исте за ћурчије ф. 115.— до фор. 120.—, српске ф. 108.— до ф. 115.—, бачке-стогом фор. 90.— до ф. 128.—, све од 100 комада и 2% рабата. Јарећи кожа променуто је око 80.000 комада уз врло пријатан посао, за обуће јареће коже ф. 1.38 до ф. 1.60, за рукавице ф. 80—85 од 100 комада и 2% рабата. Козије коже фор. 58.— до фор. 65.— од 56 килограма. Говеђе коже мађарске кравље фор. 95—105, воловске ф. 105—110 од 100 килограма, немачке ф. 5.— скупље, све са ногама и роговима. Коњске коже prima ф. 12--14, средње ф. 9.50—10.50 од пара. Телеће без главе ф. 115—125, са главом ф. 90.— до ф, 98.— све од 56 килограма. Коже од јунаца мађарске ф. 110—125 од 100 килограма. Дивљетина без икаква посла, расположење лабаво.

Одговори уредништва.

Дописнику из Глине. — Нас је и до сада муке стајало јевично и стиларно дотеривање ваших дописа. Осим тога је то губитак времена за нас. С тога не можемо дописе у овој форми примати. Подајте их од кога пречистити и поправити.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ВРЛО ВАЖНО

ЗА ДАНАШЊЕ ПРИЛИКЕ.

У штампарији нашој изишла је баш сада књижица под насловом:

ДОЉЕ ОБРАЗИНУ

Г. Др. ЕМИЛИЈАНЕ пл. РАДИЋУ.

Од старог саборлије.

Лепо штампана на 54 стр. вел. 8-а.

Цена јој 20 нов.

Књижица је написана од једног особитог познаваоца нашег црквено-аутономног живота, и у њој се сав рад др. Радића, па и његова најновија брошира „Un po' piu di luce" знанствено претреса и обара.

У интересу саме ствари молимо све пријатеље народне аутономије да се својски заузму око растурања ове књиге, којој је тако мала цена стављена да се трошкови тек у полу подмирити могу.

Препродавци добијају 25% рабата. За поједине примерке ваља нам — 22 нова. упутницом поштанском послати и онда шиљемо франко у крстоплету.

Панчево о вел. Госпођи 1883.

Штампарија Браће Јовановића.

✝

Тужним срцем јављамо свима сродницима, пријатељима и знанцима жалостан глас, да нам је драга и премила супруга, односно сестра

КАТИЦА ПЕТРОВИЋКА

рођена **Радоњићева**

13. (25.) августа у 3¾ сах. у јутру у 32-ој години живота свога после дугог и тешког боловања своју честиту душу испустила.

Тело драге нам покојнице опојано је у недељу 14. (26.) августа о. г. у 4 сахата после подне у св. успенској цркви по православном обреду и предано матери земљи.

Уједно изјављујемо срдачну захвалност свима, који су нас у нашој претешкој туги тешили и при погребу многобројно учествовали.

У Новоме Саду 16. (28.) августа 1883.

У име ожалошћене родбине: **Сава Петровић** супруг, **Милан Радоњић** брат.

✝

Ожалошћеним срцем јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима и пријатељима и познаницима тужну вест, да нам је мили и нигда не прежаљени супруг, односно отац, брат, стриц, тест, и деда

МАРКО ПОПОВИЋ

ТРГОВАЦ

после дужег боловања у 53. години живота свога, 8. августа ове године преминуо.

Уједно изјављујемо овим своју најтоплију благодарност пречасном свештенству гг. игуману раковачком Генадији Поповићу, намеснику манастира Беочина Николају Вошњаковићу, пароху беочинском Светозару Милошевићу, новосадском капелану и гимназијском катихети Милану Ћирићу и осталим пријатељима, познаницима и поштоватељима покојниковим из Черевића, Футога, Н. Сада, Каменице, Паланке, као и нашим сажитељима беочинским, који изволеше присуством својим при овој тужној свечаности учествовати, покојнику последњу почаст одати и нашу жалост и тугу олакшати и ублажити.

Беочин 9. августа 1883.

Тужна супруга: Елисавета Поповић, рођ. Шилић. Драгиња Мојић, рођ. Поповић, Емилија Марцикић, рођ. Поповић, Милорад, Зорка и Душан Поповић, деца. Ђура Поповић, Младен Поповић, браћа. Витомир и Пера Поповић, синовци. Коста Марцикић, Стева Мојић, зетови. Марија и Милана Мојић, унуке.

ОГЛАСИ.

Школска објава.

У новосадској срп. вишој девојачкој школи почиње уписивање ученица за идућу школску 1883/4. год. **I. септембра о. г. по новом календару, а 4. септембра** почеће редовна предавања.

Овде се у I. разред примају ученице, које су навршиле 10. годину живота и које су свршиле IV. разр. осн. нар. школе, а ученице из V. и VI. разр. осн. нар. школе примиће се у старије разреде ове школе, ако на пријемном испиту покажу довољан успех из прописаних предмета дотичних разреда.

Које ученице први пут овамо долазе плаћају 1 фор. уписнине, а свака плаћа годишње 2 фор. 50 н. школарине. Од тога се пак могу опростити оне, које сведоџбом сиромаштва и добрим владањем покажу, да су заслужне тога.

Овде се може приватно учити гласовир и француска језик, а за то се плаћа месечно по 1 ф.

При уписивању ваља донети школску сведоџбу и ако није дете рођено у Нов. Саду и крштено писмо. Умољавају се пак родитељи и старатељи са стране, да не узимају за децу своју стан, док предходно не пријаве потписаној управи.

У Новоме Саду, 25. августа 1883.

УПРАВА

1—2 срп. више девој. школе

Објава.

У новосадској државној грађанској девојачкој школи биће примање ученица 1., 2. и 3. септембра п. н. к. пре по дне од 8—12 а после по дне од 3—6 сахати. У исто време држаће се и пријемни и пофторни испити, који су сви бесплатни.

У први разред ове школе примају се само оне учинице које су навршили 9. годину и које су IV. разред основне школе са добрим успехом свршиле, с тога мора свака ученица своју сведоџбу собом понети. Осим тога могу у први или други који разред и такове приватне ученице ступити, које се налазе у прописаним годинама и уз то положе још и прописани пријемни испит.

При ступању у завод има да се плати: у име уписнине 1 фор., у име школарине 4 фор. за целу годину, за библиотеку 50 нов. Ученице сиротих родитеља могу бити ослобођене од плаћања школарине, ако сведоџбом искажу сиромаштво родитеља. Оне ученице које желе да добију пењиге и за ручни рад потребни прибор, треба криликом уписивања дотичну молбу своју писмено да поднесу

Управа.

Школска објава.

Уписивање ученица у српску вишу девојачку школу у Панчеву за школ. год. 1883/4. отпочеће у четвр. 30. августа а предавања у понедеоник 2. септембра т. г. по нов. кал.

У први разред ове школе примају се ученице, које су свршиле четврти разред основне школе с добрим успехом, или, ако тога немају, које могу да положе пријамни испит из предмета за поменути разред, а при том имају десет година.

У који старији разред примају се оне ученице, које могу да положе испит из свију предмета што се у претходном млађем разреду уче.

Школарина износи по течају 2 ф. 50 новч., осим тога плаћају ученице, које се први пут упишу по 1 ф. уписнице, и најпосле све ученице без разлике по 1 ф. на библиотеку. Сиромашне а добре ученице, ако донесу сведоџбу сиромаштва могу бити ослобођене од школарине, а могу добити и шк. књиге бесплатно на употребу.

Родитељи са стране, који су ради да доведу своје дете на ову школу, нека се поради стана и препитања изволе обратити на потписанога, који ће им у ту циљ више бољих и одличнијих кућа препоручити.

Панчево, 8. (20.) августа 1883.

Јован Поповић,
управитељ.

2—3

СТЕЧАЈ.

Услед упражњеног мјеста учитељице на овдашњој срп.-православној школи, тражи се једна учитељица способна свршена приправница на препарандији сомборској, за III. и IV. разред и треба да је вијешта подпуно немачком језику и ручном раду, плата је годишња 600. фор. а. вр. слободан стан, и огрев. Која жели имати речено мјесто нека се обрати подписаној управи са свједоџбама најдаље до 25. августа по ст. кал.

У Сарајеву 9. августа 1883.

1—2 Управа,
српско-православних школа.

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место у Пирошу, овим се отвара стечај.

Плата је годишња 300 ф. за пофторну школу 40 ф. у име огрева 21 фор. 3½ јутра ораће земље, на коју учитељ порез плаћа, од сваког погреба где буде позват 75 новч. а од парастоса сваког 50 н. Стан који се састоји из 2 собе, кујне и коморе са пространом баштом.

Учитељу ће спадати осим прописаних дужности још у цркви појатн.

Компетенти нека своје молбенице управе на месни школски одбор најдаље до 1. октобра 1883. по рим. кал. Желити је да се лично представе.

Из седнице школског одбора држане у Пирошу 6. (18.) августа 1883.

Душан Петровић, перовођа. 1—3 **Лука Плачков**, председник.

СТЕЧАЈ. 2—2

На упражњено учитељско место у Оросламошу расписује се стечај. Са овим местом скопчана је плата 400 ф. а. вр. у новцу, слободан стан са 2 собе и баштом, 5 лан. земље сенокоса, огрева сламе за зиму колико је нужно, од укопа 50 н. За ову плату у дужност му спада перовођство и повторну школу држати.

Проситељи имају до 28. авг. т. г. молбенице своје мес. шк. одбору у Оросламошу поднети.

У Оросламошу, 7. авг. 1883. Одбор.

КУЋА У ГОРЊЕМ КОВИЉУ.

Долепотписани издајем под најам своју у Горњем Ковиљу лежећу кућу бр. 127. која се из 3 собе, дућана, шпајза, подрума и баште састоји, и то на једну или више година, а ако је когод и купити жели, продаћу је.

Павле Момчиловић,
1—3 трговац у Карловци.

ЗА ЈЕСЕЊУ И ЗИМСКУ СЕЗОНУ.

Велики избор **мушки и женски хаљина**, као и сваковрстни мантила за госпође и девојчице, постављени свилени и брокат мантила, мантила против кише, мушки и женски бунди налази се са најјефтинијом ценом и солидном послугом у **првој бечкој конфекционој радњи М. Шостала у Новом Саду на пијаци.** 3—200

Оглас.

Моју кућу са шилтбирцузом, дућаном, 6 соба, 3 кујне, дајем под закуп? скупа или појединце. Ко жели нека се обрати на куће газдарицу

Локићку
2—3 у Ђурђеву.

ПРОДАЈА КУЋЕ И ЗЕМЉЕ
У АШАЊИ.

У Ашањи, у земунском котару, близу Земуна продаје се 62 јутра земље и кућа са свим нужним економским зградама из слободне руке уз повољну цену. Ближа условија може се дознати код

М. Белановића
4—6 капетана у Митровици.

ШПЕЦЕРАЈСКА И МЕШОВИТА РАДЊА
ПЕРЕ СТОЈАНОВИЋА
у Српском Итебеју

потребује једног млађег помоћника, који може одма ступити. 2—3

МАНУФАКТУРНА РАДЊА
ПАЈЕ КОВАЧЕВИЋА
У КУЛИ (бачкој жупанији)

потребује два млађа спомоћника, који говоре српски, немачки и мађарски имају првенство. Ступити у радњу могу одмах, што пре то боље. 2--3

Помодна, галантеријска и белог еспапа трговина
К. А. СУБОТИЋА
У МИТРОВИЦИ

потребује два млађа помоћника, практиканта и шегрта. 2—3

МАНУФАКТУРНА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА
ДОБРИВОЈА ЂОРЂЕВИЋА
У ХОМОЉИЦИ
(код Панчева)

потребује два шегрта. 1—3

МЕШОВИТА РАДЊА
Д. Јовановића сина
у Земуну

тражи старијег и у продаји памука вештог помоћника. 1—3

ШПЕЦЕРАЈСКА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА
Н. ЂУРИШИЋА
у Руми

потребује једног доброг помоћника који мора мађарском језику вичан бити. Ступити може одма. 1—2

ВОДЕНИЦА

на варадинској страни лежећа, која се у сасвим добром стању налази, продаје се под повољним условијама. Упитати се ваља у администрацији овог листа. 1—3

ШПЕЦЕРАЈСКА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА
ВЛАДИМИРА ВЕМИЋА
у Илоку

потребује два шегрта који могу одма у радњу ступити. 1—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
СТЕВАНА ПЕТРОВИЋА И СИНА
у Земуну

потребује једног млађег помоћника који може одма или нека означи најкраће време кад може ступити. 1—3

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
ЈОВАНА ПАЈЧИЋА
у Адоњу

потребује једног спомоћника који је добар продавац и вешт у мађарском и немачком говору. У радњу ступити може одма. 1—3

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
Ј. ИЛИЋА СИНА
у Перлезу

потребује једног старијег и једног млађег спомоћника који могу одма ступити. Мануфактуристе имају првенство. 2—3

МАНУФАКТУРНА РАДЊА
ДИМИТРИЈА ТЕОДОРОВИЋА
у Ковину

потребује једног помоћника који одмах ступити може. 2—3

Мануфактурна и галантеријска радња
ИВАНА ЖИГИЋА
у Ади

потребује једног доброг старијег спомоћника, који може одма ступити. 3—10

ОГЛАС.

Препоручујем свој фабрикат од сваковрсних женских и дечијих обућа од најчвршћег материјала и што је још главније први фазони, са најјефтинијом ценом.

Данило Бошковић,
3—3 Будапешта, лађе-улица, бр. 16.

В. СТЕФАНОВИЋА
НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ
ПОЉОДЕЛСКИХ МАШИНА
У НОВОМ САДУ

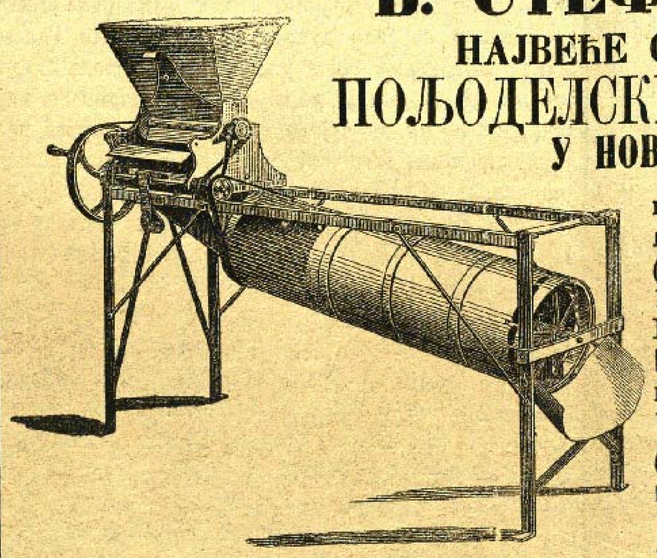

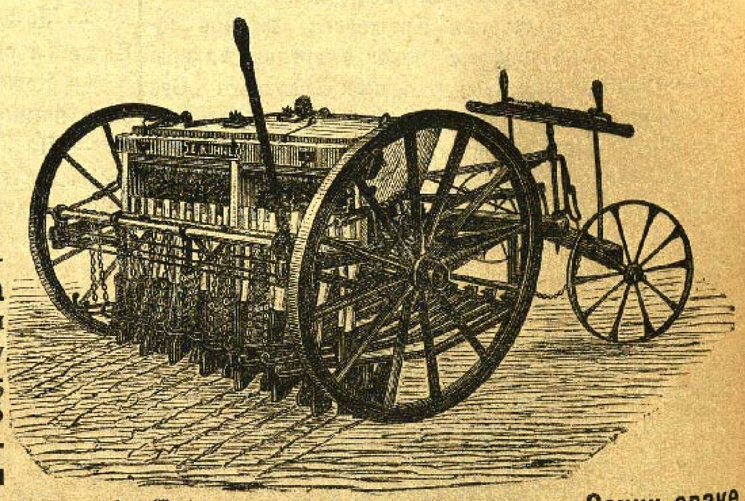

препоручује новодобивене најновије системе **сејаћих машина** (Saemaschinen) од 11, 13 и 15 реди, из фабрике Кине-а у Мошоњу, и Хофхера из Беча; **Преса** (Weinpressen) од 3, 5 и 8 хектолитара, **Муљала** (Traubenquetser), **Пумпи свакојаки** (Weinpumpen und Brunen-pumpen), **Плугова** од 1, 2 и 3 раоника, **Сечки сваке величине, Тријерова свакојаких**, по врло умереној цени.

За сваку машину гарантирам да добро ради. — Писмене као и усмене налоге извршујем брзо и тачно по захтевању.

С поштовањем

В. СТЕФАНОВИЋ,
у Новом Саду, ћурчинска улица, преко пута од српске школе.

1—3

Одговорни уредник Миша Димитријевић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.